

Informativna analiza vlog pri Strokovni komisiji za arheološke raziskave v obdobju 2012–2013

Brief analysis of the applications submitted to the Slovenian expert commission for archaeological investigations in the 2012–2013 period

© Danijela Brišnik

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Celje, danijela.brisnik@zvkd.si

© Mihela Kajzer Cafnik

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor, mihela.kajzer.cafnik@zvkd.si

Izvleček: Strokovna komisija za arheološke raziskave je v letih 2012 in 2013 na 68 sejah obravnavala 991 zadev. 910 je bilo vlog za izdajo kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev dediščine, 81 pa vlog za financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna.

Komisija je v obdobju 2012–2013 beležila večje število parametrov, in sicer z željo, da bi primerjava podatkov podala realnejšo sliko obremenjenosti prostora ter da bi lažje opredelili vrste in obseg gradbenih posegov, ki se vršijo na območjih posameznih OE. Beležili smo število vlog glede na vrsto urejanja prostora (*ali se postopek za pridobitev soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine vodi v okviru državnega prostorskega načrta (DPN), občinskega prostorskega načrta (OPN), občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN) ali pa gre za drug poseg v prostor: legalizacijo nedovoljenega posega ali za financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna*). Beležili smo tudi obseg arheoloških površinskih in podpovršinskih pregledov, obseg geofizikalnih pregledov, obseg arheoloških testnih izkopov (*ročno izkopanih testnih jam (TJ) dimenzij $1 \times 1 \times 1$ m/m³, TJ m², arheološko dokumentiranih strojnih testnih jarkov v m³ in m²*), obseg območij z načrtovanimi arheološkimi raziskavami ob gradnji in obseg območij arheoloških izkopavanj.

Prvič smo pri obravnavi vlog beležili tudi evidenčno številko dediščine (EŠD) iz Registra dediščine Ministrstva za kulturo RS. Rezultati kažejo, da je kar na petih od sedmih območnih enot ZVKDS nekaj enot nepremične arheološke kulturne dediščine, kjer so posegi v prostor močno skoncentrirani in je posledično dediščina bolj ogrožena.

Analiza vlog za obdobje 2012–2013 z večjim številom zabeleženih parametrov prav gotovo odraža realnejšo sliko načrtovanih posegov v prostor in posledično raziskanosti/ogroženosti arheološke dediščine, kot jo je prikazala informativna analiza vlog v obdobju 2010–2011, vendar pa tudi tokratna analiza ostaja na ravni informativne, in ne poglobljene, statistične analize.

Ključne besede: Strokovna komisija za arheološke raziskave, predhodne arheološke raziskave, varovanje arheološke dediščine, informativna analiza vlog.

Abstract: In 2012 and 2013, the Slovenian expert commission for archaeological investigations held 68 sessions and considered 991 applications. Of those, 910 were applications for cultural protection consents for investigating and removing cultural heritage and 81 were applications for financing preliminary archaeological investigation from the national budget.

In this period, the commission observed an increased number of parameters so as to ultimately, through data comparison, gain a more realistic picture of the environmental impact. The number of parameters was also increased so as to facilitate the task of determining the type and extent of construction work conducted in the areas of responsibility of individual regional offices of the Institute for the Protection of Cultural Heritage (IPCHS). We recorded the number of applications in relation to the type of spatial planning (*whether the procedure for obtaining the consent to investigate and remove cultural heritage is performed as part of a national spatial plan (DPN), of a municipal spatial plan (OPN), of a detailed municipal spatial plan (OPPN), or whether the spatial intervention is of a different type: legalization of unauthorized intervention or financing of preliminary archaeological investigation from the national budget*). We also recorded the extent of archaeological surface and subsurface surveys, the extent of geophysical surveys, the size of archaeological trial trenches (*hand-dug trial trenches measuring $1 \times 1 \times 1$ m/m³, trial trench size measured in m², archaeological documentation of machine-dug trial trenches measured in m³ and m²*), the size of areas where archaeological investigations are planned in advance of construction work, but also the size of the archaeologically excavated areas.

For the first time, we also recorded the heritage register number (EŠD) from the Cultural Heritage Register at the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia. We observed that as many as five of the seven ZVKDS regional offices include several units of immovable archaeological cultural heritage with a great concentration of spatial interventions and hence an increased endangerment of the heritage under protection.

The analysis of applications in the 2012–2013 period, when more parameters were observed, certainly offers a more realistic picture of the planned spatial interventions and consequently the degree of investigation/endangerment of archaeological heritage in comparison with the brief analysis of the applications in the 2010–2011 period. However, without an in-depth statistical analysis, our conclusions remain of a preliminary nature.

Keywords: expert commission for archaeological investigations, preliminary archaeological investigations, archaeological heritage protection, brief analysis of applications.

Uvod

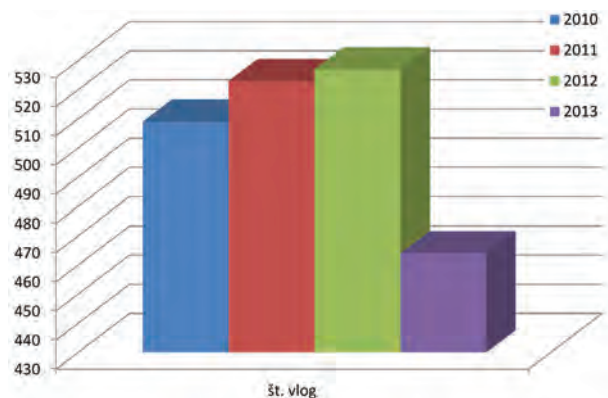
Strokovna komisija za arheološke raziskave (dalje SKAR) je v letu 2012 na 33 sejah obravnavala 527 zadev, v letu 2013 pa na 35 sejah 464 zadev (slika 1), skupaj torej 991 zadev. 910 je bilo vlog za izdajo kulturnovarstvenih soglasij (dalje KVS) za raziskavo in odstranitev dediščine, 81 pa vlog za financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna (slika 2). V primerjavi z obdobjem 2010–2011 (1032 vlog) se je skupno število vlog zmanjšalo za 41, število vlog za financiranje pa je iz 185 padlo na 81.

Komisija je tudi v letih 2012–2013 delovala na enak način kot v obdobju 2010–2011. Praviloma so seje potekale enkrat tedensko, na seje pa so bili poleg članov komisije vabljeni vsi arheologi konservatorji s posameznih območnih enot Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (dalje ZVKDS), ter predstavnik Centra za preventivno arheologijo (dalje CPA ZVKDS) za segment državne javne službe. Komisija o poteku sej vodi zapiski, ki so potrjeni, ko jih podpišejo vsi na seji prisotni člani komisije in so zavedeni v informacijskem sistemu Ministrstva za kulturo RS.

Poudarjamo, da je informativna analiza, ki jo predstavljamo v nadaljevanju, analiza podatkov, povzetih iz vlog za izdajo kulturnovarstvenega soglasja oz. vlog za financiranje, ne pa analiza izdanih kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev dediščine. Zaradi tega

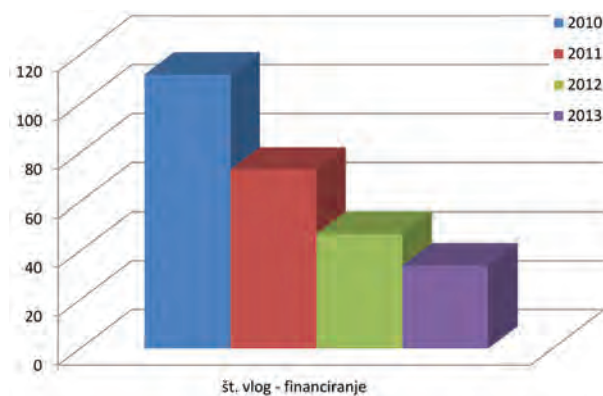
prihaja do razlik med navedbo števila pozitivnih mnenj k vlogam in številom dejansko izdanih kulturnovarstvenih soglasij v posameznem obdobju, kot so navedena v Seznamu izdanih soglasij za arheološke raziskave v letu 2013 (Črešnar et al. 2014). SKAR je namreč posvetovalni organ Ministrstva za kulturo RS, mnenje komisije pa pri izdaji KVS ni obvezujoče. Do razhajanj pri navedbi števila pozitivnih mnenj in števila izdanih KVS prihaja tudi zaradi časovnega zamika pri izdaji odločb/KVS. Pri informativni analizi za posamezno leto so dejansko podani podatki za vloge, ki jih je SKAR obravnavala v tekočem koledarskem letu, medtem ko se KVS, izdana v istem koledarskem letu, lahko nanašajo tudi na podana pozitivna mnenja SKAR iz preteklega leta.

SKAR je v obdobju 2012–2013 beležila večje število parametrov, in sicer z željo, da bi primerjava podatkov podala realnejšo sliko obremenjenosti prostora ter da bi lažje opredelili vrste in obseg gradbenih posegov, ki se vršijo na območjih posameznih območnih enot (dalje OE). Eden od parametrov beleženja je tako tudi obseg načrtovanih raziskav, ki smo jih beležili iz dveh dokumentov – iz kulturnovarstvenih pogojev, kadar je obseg raziskav tam naveden, in iz obvezne priloge k vlogi (*zaris lokacije raziskovanja in obsega načrtovanega posega na katastrskem načrtu, s katerega mora biti razvidno merilo izrisa – priloga 2*), ki pa je še vedno ena bolj »ustvarjalnih«
prilog – velikokrat gre namreč za „nemo“ karto, brez navedbe merila. Posledično obseg posameznih

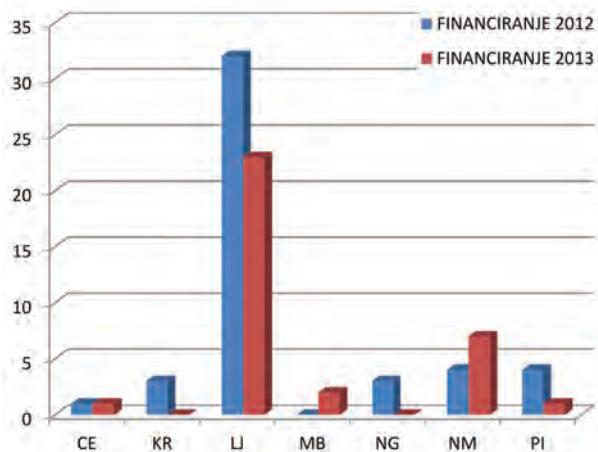
Slika 1. Primerjava števila vlog v obdobju 2010–2013.

Figure 1. Numerical comparison of applications in the 2010–2013 period.

Slika 2. Primerjava števila vlog za financiranje v obdobju 2010–2013.

Figure 2. Numerical comparison of applications for financing in the 2010–2013 period.

Slika 3. Primerjava števila vlog za financiranje po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v obdobju 2012–2013.

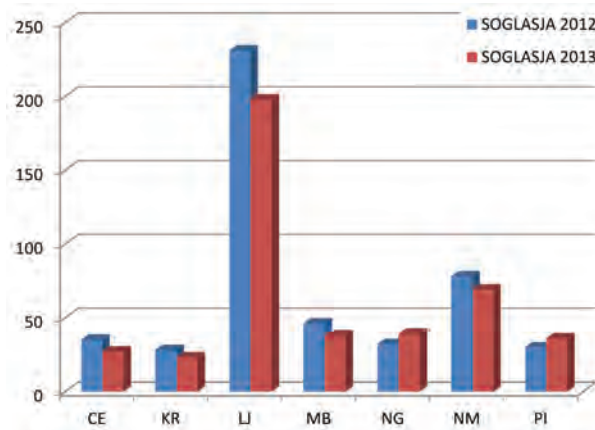
Figure 3. Numerical comparison of applications according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in the 2012–2013 period.

načrtovanih arheoloških raziskav, ki bo predstavljen v nadaljevanju, predstavlja dokaj realna razmerja, medtem ko absolutne številke niso povsem realne. Opozarjamo tudi, da iz analize ni razviden dejansko obseg opravljenih arheoloških raziskav, temveč načrtovan in v kulturnovarstvenih pogojih ali v vlogi opredeljen obseg raziskav. Pri rezultatih informativne analize je potrebno upoštevati, da vanjo niso vključene vse raziskave, ki jih v okviru državne javne službe izvaja Center za preventivno arheologijo ZVKDS. Gre za raziskave na območjih načrtovanih državnih prostorskih načrtov, ki jih komisija ne dobi v obravnavo in o katerih pripravlja ločeno letno poročilo CPA ZVKDS.

Informativna analiza

Število vlog za izdajo kulturnovarstvenega soglasja in financiranje je v obdobju 2012–2013, enako kot v obdobju 2010–2011 (slika 3, 4); največ jih je z območij pristojnosti OE Ljubljana (476) in Novo mesto (158). Sledijo vloge z območij pristojnosti OE Maribor (87), OE Piran (76), OE Nova Gorica (74), OE Celje (65) in OE Kranj (55).

Po številu vlog za financiranje arheoloških raziskav iz državnega proračuna, kadar fizična oseba gradi stanovanje za lastne potrebe na stavbnem zemljišču, ki je registrirano arheološko najdišče znotraj naselja, prednjači s 55 od

Slika 4. Primerjava števila vlog za soglasja po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v obdobju 2012–2013.

Figure 4. Numerical comparison of the applications for consent according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in the 2012–2013 period.

skupno 81 vlog OE Ljubljana. Na drugem mestu je OE Novo mesto z 11 vlogami.

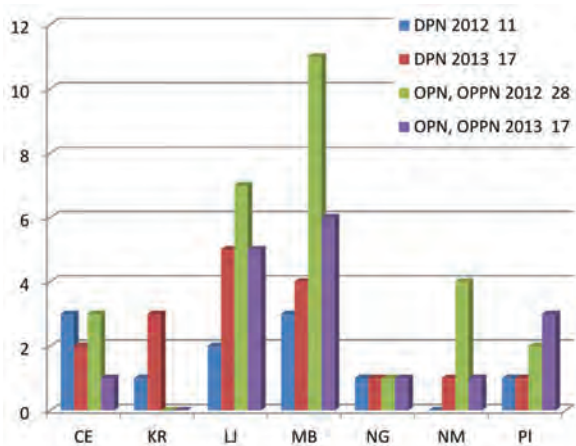
Če analiziramo število vlog glede na vrsto urejanja prostora (slika 5–7), torej ali se postopek za pridobitev soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine vodi v okviru državnega prostorskega načrta (DPN), občinskega prostorskega načrta (OPN), občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN) ali gre za drug poseg v prostor, legalizacijo nedovoljenega posega oziroma za financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna, se situacija po posameznih OE precej razlikuje.

V letih 2012 in 2013 se je največ vlog nanašalo na arheološke raziskave v varovanih območjih dediščine, pri čemer v obeh letih močno izstopa OE Ljubljana, sledijo pa ji OE Novo mesto, OE Maribor, OE Celje, OE Nova Gorica, OE Piran in OE Kranj. Poleg vlog za financiranje iz državnega proračuna na območju pristojnosti OE Ljubljana v letu 2012 izstopajo še vloge za legalizacijo nedovoljenih posegov, v letu 2013 pa so najštevilčnejše na območju pristojnosti OE Novo mesto. Največje število vlog za raziskave na območju urejanja OPN in OPPN je v obeh letih zabeleženo za območji pristojnosti OE Maribor in OE Ljubljana.

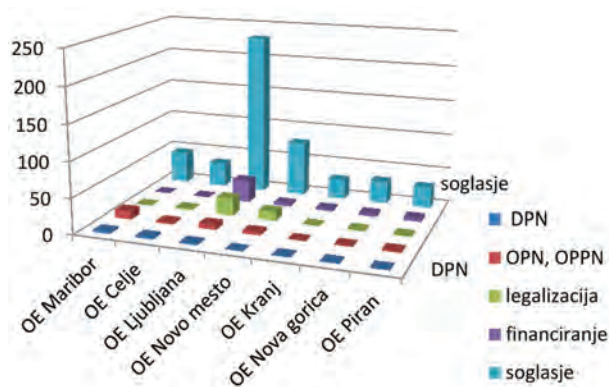
V obdobju 2012–2013 je bilo največ predhodnih arheoloških raziskav (dalje PAR) na območju celotne Slovenije načrtovanih pred izgradnjo stanovanjskih objektov, sledijo PAR pred izgradnjo/obnovo komunalne infrastruk-

ture in izgradnjo poslovnih objektov/poslovnih con, cest, železnic in parkirišč. Zanimivo je, da se načrtovani posegi v prostor močno razlikujejo po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS (slika 8).

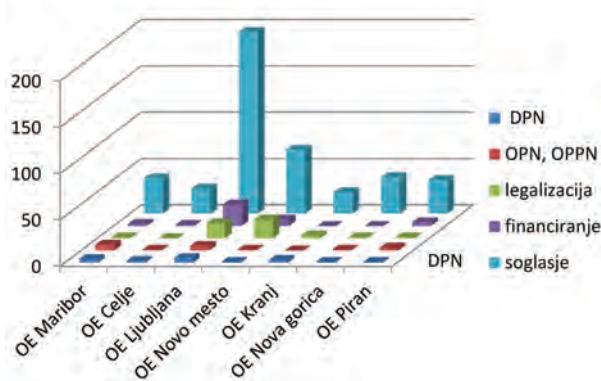
Slika 5. Število vlog za raziskave na območjih DPN, OPN in OPPN po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v obdobju 2012–2013.

Figure 5. Number of applications in the areas included into DPN, OPN and OPPN according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in the 2012–2013 period.

Slika 6. Primerjava števila vlog glede na vrsto urejanja prostora (DPN, OPN, OPPN, legalizacije, financiranje, soglasja) v enotah KD po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v letu 2012.

Figure 6. Numerical comparison of applications of different spatial planning types (DPN, OPN, OPPN, legalizations, consents in cultural heritage units) according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in 2012.

Slika 7. Primerjava števila vlog glede na vrsto urejanja prostora (DPN, OPN, OPPN, legalizacije, financiranje, soglasja) v enotah KD po območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v letu 2013.

Figure 7. Numerical comparison of applications of different spatial planning types (DPN, OPN, OPPN, legalizations, consents in cultural heritage units) according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in 2013.

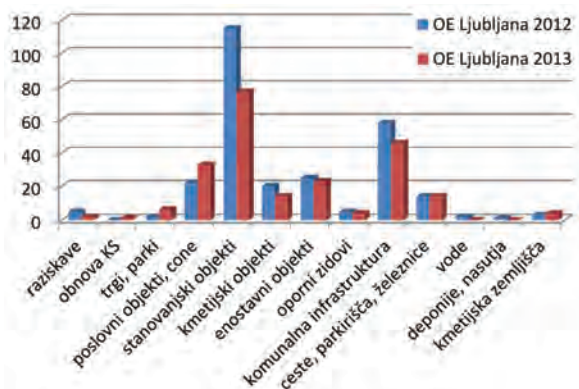

Slika 8. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor v obdobju 2012–2013.

Figure 8. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the 2012–2013 period.

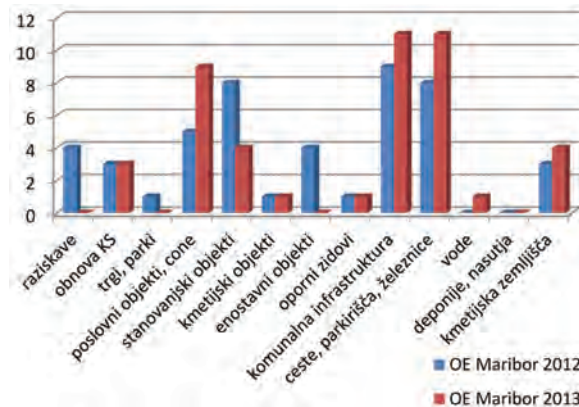
Primerjava načrtovanih posegov na območju pristojnosti OE Ljubljana in OE Maribor kaže precejšnjo razliko. Tako je za OE Ljubljana zabeleženih največ vlog za izvedbo predhodnih arheoloških raziskav (PAR) pred gradnjo stanovanjskih objektov, komunalne infrastrukture ter poslovnih objektov in industrijskih con, v OE Maribor pa prednjačijo vloge za izvedbo PAR pred izgradnjo

komunalne infrastrukture, cest, železnic in parkirišč ter sledijo vloge za izvedbo PAR pred izgradnjo poslovnih objektov in industrijskih con ter stanovanjskih objektov. Kljub temu, da smo poskušali primerjati posege v prostor na območju pristojnosti območnih enot, kamor sodita tudi mesti Ljubljana in Maribor, po velikosti prvo in drugo največje mesto v Sloveniji, so razlike v absolutnih

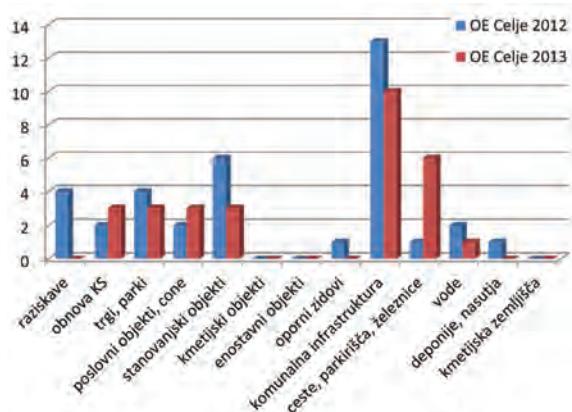
Slika 9. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Ljubljana v obdobju 2012–2013.

Figure 9. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Ljubljana regional office in the 2012–2013 period.

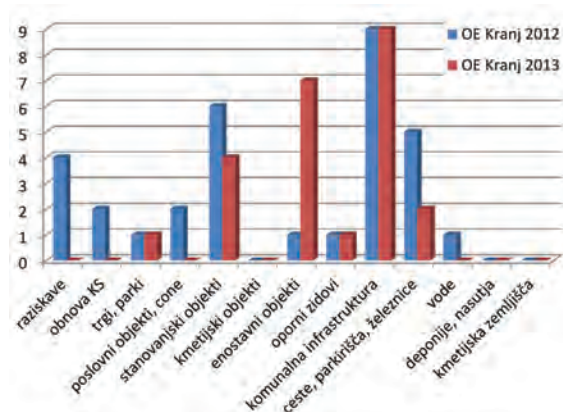
Slika 10. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Maribor v obdobju 2012–2013.

Figure 10. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Maribor regional office in the 2012–2013 period.

Slika 11. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Celje v obdobju 2012–2013.

Figure 11. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Celje regional office in the 2012–2013 period.

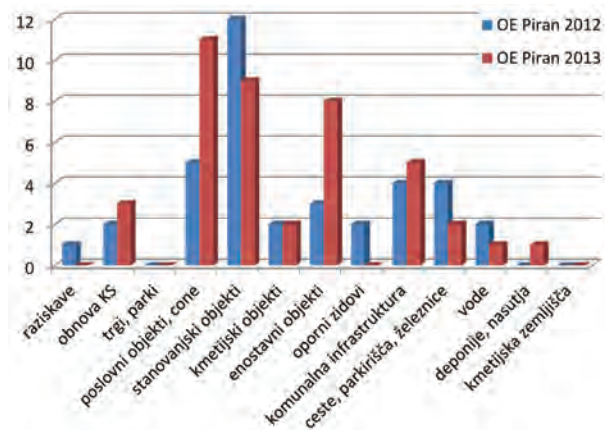
Slika 12. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Kranj v obdobju 2012–2013.

Figure 12. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Kranj regional office in the 2012–2013 period.

številkah tako velike, da jim je potrebno nameniti nekaj pozornosti. Tako je bilo na območju pristojnosti OE Ljubljana vlog za izvedbo PAR pred gradnjo stanovanjskih objektov v letu 2012 kar 115, v letu 2013 pa 77 (skupaj 192), na območju pristojnosti OE Maribor pa v obeh letih skupaj le 12. Za izvedbo PAR pred gradnjo poslovnih objektov in poslovnih con je bilo z OE Ljubljana v obeh letih skupaj 55 vlog, z OE Maribor pa 14 vlog.

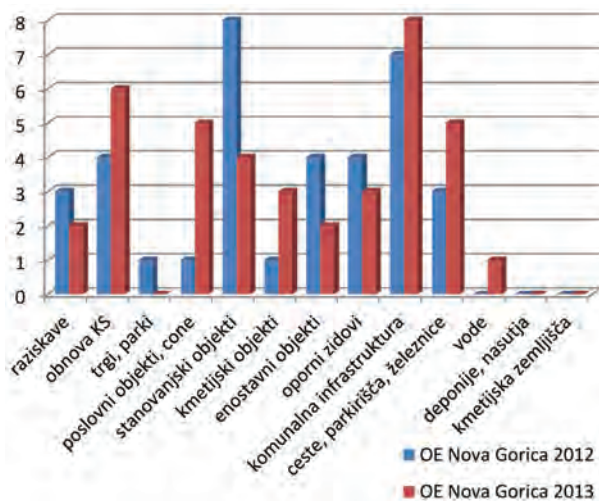
Na podlagi analize je razvidno, da število vlog za vse vrste posegov v prostor na območju pristojnosti OE Ljubljana rahlo upada (slika 9), na območju pristojnosti OE Maribor pa – izjemo vlog za izvedbo PAR pred gradnjo stanovanjskih objektov – raste (slika 10), vendar je absolutno število vlog z OE Ljubljana še vedno nekajkrat višje kot z OE Maribor.

Z območja pristojnosti OE Celje je bilo največ vlog za izvedbo raziskav za potrebe izvedbe komunalne infrastrukture, gradnje stanovanjskih objektov ter prenove starih mestnih in trških jeder. Kaže se trend upadanja števila vlog iz leta 2012 v leto 2013, razen pri raziskavah za potrebe obnove kulturnih spomenikov (trška in mestna jedra) in pri raziskavah za potrebe urejanja cestišč, parkirišč, ... (slika 11). Podobna situacija je tudi na območju pristojnosti OE Kranj (slika 12).

Slika 13. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Piran v obdobju 2012–2013.

Figure 13. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Piran regional office in the 2012–2013 period.

Slika 14. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Nova Gorica v obdobju 2012–2013.

Figure 14. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Nova Gorica regional office in the 2012–2013 period.

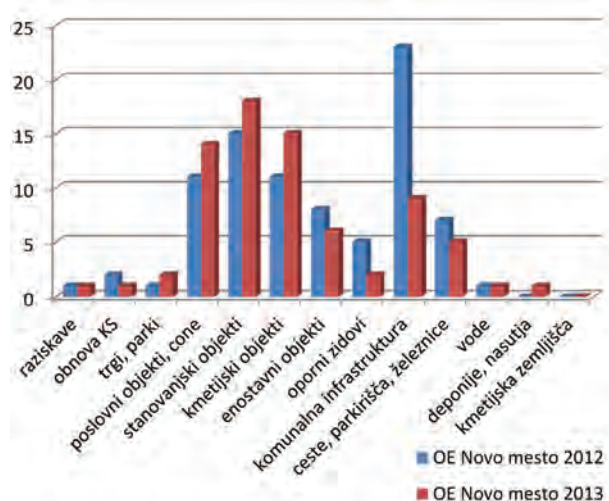
Z območja pristojnosti OE Piran je bilo v letu 2012 največ vlog podanih za izvedbo PAR pred gradnjo stanovanjskih objektov, katerih število je v letu 2013 začelo upadati, medtem ko je naraslo število vlog za raziskave na območjih gradnje nezahtevnih objektov. Viden je tudi porast vlog v letu 2013 za izvedbo PAR na območjih izgradnje poslovnih objektov in industrijskih con (slika 13).

Z območja pristojnosti OE Nova Gorica je bilo v letu 2012 največ vlog podanih za raziskave pred izgradnjo stanovanjskih objektov in komunalne infrastrukture, v letu 2013 pa za raziskave pred obnovo kulturnih spomenikov, obnovo komunalne infrastrukture in izgradnjo cest, parkirišč ... (slika 14).

Z območja pristojnosti OE Novo mesto so bile v obeh letih enakomerno zastopane vloge za izvedbo PAR pred gradnjo poslovnih objektov in poslovnih con ter stanovanjskih in kmetijskih objektov, v letu 2012 pa je izstopalo število vlog za izvedbo PAR na območju urejanja infrastrukturnih vodov (slika 15).

Eden od novih parametrov beleženja je obseg arheoloških površinskih in podpovršinskih pregledov, ki so ne-

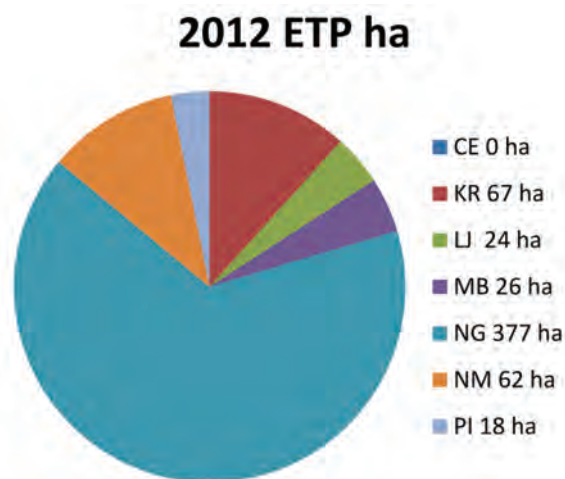
Slika 15. Razmerja med številom vlog za PAR glede na vrsto posega v prostor na območju pristojnosti OE Novo mesto v obdobju 2012–2013.

Figure 15. Relation between the number of applications for PAI and the type of spatial intervention in the area of responsibility of the Novo mesto regional office in the 2012–2013 period.

invazivni oz. šibko invazivni postopki opazovanja, dokumentiranja in pobiranja oziroma vzorčenja z namenom odkrivanja sledov arheoloških ostalin na površju oz. neposredno pod površino tal.

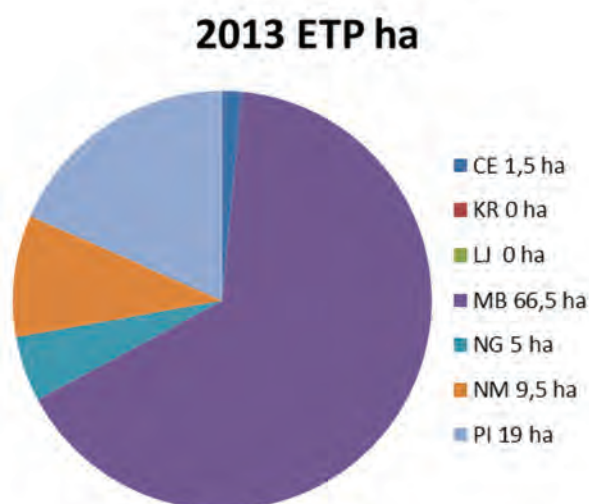
V letu 2012 so bili ekstenzivni terenski pregledi (ETP) izvedeni na ca. 574 ha, v letu 2013 pa na ca. 101,5 ha. Situacija pri intenzivnih terenskih pregledih (ITP) je drugačna, saj so bil ITP v letu 2012 izvedeni na ca. 19,5 ha, v letu 2013 pa na ca. 48 ha. Razmerja vsaj deloma odražajo dinamiko izvedbe predhodnih arheoloških raziskav na območjih državnih prostorskih načrtov (DPN), občinskih prostorskih (OPN) ter občinskih podrobnih prostorskih načrtov (OPPN), pri čemer ponovno opozarjamo, da niso bile upoštevane vse raziskave, ki jih je v okviru javne službe opravil CPA ZVKDS. V letu 2012 so bile PAR načrtovane enajstkrat (11) na območjih DPN ter osemindvajsetkrat (28) območjih OPN in OPPN, v letu 2013 pa sedemnajstkrat (17) na območjih DPN ter sedemnajstkrat (17) na območjih OPN in OPPN.

Največji obseg načrtovanih ETP v letu 2012 (slika 16) je bil na območju pristojnosti OE Nova Gorica (ca. 377 ha), sledita OE Kranj (ca. 67 ha) in OE Novo mesto (ca.

Slika 16. Primerjava obsega načrtovanih ekstenzivnih terenskih pregledov (ETP) na območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v letu 2012.

Figure 16. Comparison of the extent of the planned extensive field surveys in the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in 2012.

Slika 17. Primerjava obsega načrtovanih ekstenzivnih terenskih pregledov (ETP) na območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v letu 2013.

Figure 17. Comparison of the extent of the planned extensive field surveys in the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in 2013.

62 ha). V letu 2013 (slika 17) je bilo največ – ca. 66,5 ha – ETP načrtovanih na območju pristojnosti OE Maribor, sledita OE Piran (ca. 19 ha) in Novo mesto (ca. 9,5 ha). K tem podatkom bi bilo potrebno prišteti še delež ETP in ITP, za katere imamo zabeležene le dolžinske metre, vendar je delež teh raziskav tako majhen, da nima izrazitega vpliva na predstavljena razmerja.

Geofizikalni pregled – neinvaziven postopek zaznavanja in merjenja določenih fizikalnih lastnosti objektov in drugih materialnih sledov nekdanjih človekovih dejavnosti – je bil v letu 2012 izveden na ca. 6 ha, v letu 2013 pa na ca. 8,5 ha (skupaj 14,5 ha). Največ geofizikalnih raziskav je bilo opravljenih na območju pristojnosti OE Maribor (ca. 2,7 in ca. 5,9 ha, skupaj ca. 8,6 ha). Sledita OE Ljubljana (ca. 2,7 ha) in OE Piran (ca. 1,6 ha). Večji del geofizikalnih raziskav – ca. 4,0 ha v letu 2012 in ca. 6,2 ha v letu 2013 – je bil opravljen na območjih načrtovanih DPN.

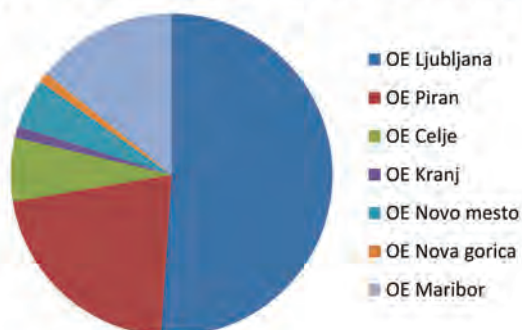
Naslednji parameter beleženja je obseg arheoloških testnih izkopov, ki so invazivni postopki za pridobivanje podatkov o prisotnosti, dimenzijah in sestavi arheoloških ostalin v tleh, za pridobivanje podatkov o stratigrafiji ter za pridobivanje vzorcev najdb in drugih vzorcev, potrebnih za natančnejšo oceno arheološkega potenciala območja ali najdišč. Beležili smo število in obseg načrtovanih

ročno izkopanih testnih jam (TJ) dimenzij $1 \times 1 \times 1$ m³, TJ m², arheološko dokumentiranih strojnih testnih jarkov v m³ in m².

V letu 2012 je bilo načrtovanih 966 ročno izvedenih TJ m³, v letu 2013 pa kar 2470 m³. Veliko povečanje načrtovanega števila ročno izkopanih TJ m³ v letu 2013 je bilo na območju pristojnosti OE Novo mesto, kjer je bilo v letu 2013 načrtovanih 1651 TJ m³ (v letu 2012 le 258), večinoma na trasi DPN, del pa tudi za legalizacijo nedovoljenih gradenj, predvsem zidanic. S skupaj 677 TJ m³, načrtovanimi v letu 2012, in 454 m³ v letu 2013 izstopata še OE Maribor in OE Ljubljana. Število TJ, kjer so bili beleženi le m², je v letu 2012 skupaj znašalo 153 m² TJ, v letu 2013 pa 689 m² TJ, od tega 396 m² v OE Nova Gorica in 163 m² v OE Piran.

V obdobju 2012–2013 je bilo skupaj načrtovanih ca. 20.000 m² in ca. 600 m³ strojno izvedenih testnih jarkov, vsako leto približno polovica. Največ, ca. 9.400 m² dokumentiranja strojnih testnih jarkov je bilo načrtovanih na območju pristojnosti OE Ljubljana, sledijo OE Piran (ca. 5.600 m²), OE Maribor (ca. 1.900 m²), OE Novo mesto (ca. 1.800 m²), OE Celje (ca. 600 m²), OE Nova Gorica (ca. 500 m²) in OE Kranj (ca. 200 m²).

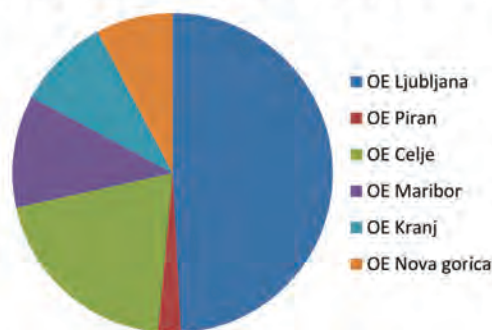
2012, 2013 Raziskave ob gradnji v ha

Slika 18. Primerjava obsega načrtovanih raziskav ob gradnji (v ha) na območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v obdobju 2012–2013.

Figure 18. Comparison of the extent (ha) of the planned investigations in advance of construction work in the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in the 2012–2013 period.

2012, 2013 Raziskave ob gradnji v km

Slika 19. Primerjava obsega načrtovanih raziskav ob gradnji (v km) na območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS v obdobju 2012–2013.

Figure 19. Comparison of the extent (km) of the planned investigations in advance of construction work in the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices in the 2012–2013 period.

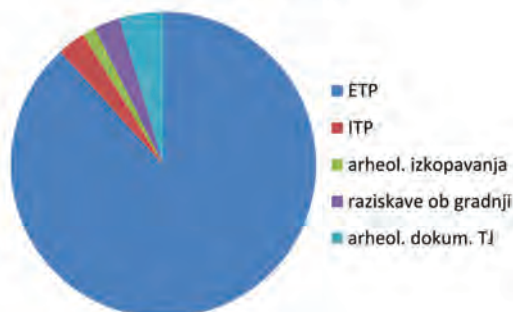
Podatki o obsegu načrtovanih testnih jam in testnih jarkov niso direktno primerljivi z obsegom drugih predhodnih arheoloških raziskav, saj sami po sebi ne dajejo podatkov, kolikšna površina naj bi bila podvržena gradbenim posegom v prostor. Šele ob upoštevanju strokovnega konservatorskega načela, da s tovrstno raziskavo vzorčimo ca. 3 % obravnavanih površin, postane podatek primerljiv. Tako je bila v letu 2012 s strojnimi testnimi jarki načrtovana raziskava ca. 305.766 m² površin, v letu 2013 pa 361.500 m² površin. V letu 2012 je bilo največ strojnih jarkov načrtovanih pred izgradnjo stanovanjskih objektov, pred urejanjem deponij in izvedbo nasutij ter pred gradnjo poslovno-gospodarskih objektov in industrijskih con. V letu 2013 so bila na prvem mestu območja industrijskih con, sledila pa so območja urejanja infrastruktur (ceste, železnice, parkirišča) in stanovanjski objekti.

Arheološke raziskave ob gradnji, ki so invaziven postopek arheološko nadzorovanega odstranjevanja gradbenih objektov ali njihovih delov oz. nadzora nad drugimi gradbenimi posegi v tla oz. obstoječe objekte, so bile v letu 2012 načrtovane na ca. 18 ha površin in na ca. 55 km linijskih posegov, v letu 2013 pa na ca. 52,5 ha in 108,5 km linijskih posegov (skupaj ca. 70,5 ha in ca. 163,5 km) (sliki 18 in 19). Največ arheološkega dokumentiranja v obdobju 2012–2013 je bilo načrtovanega na območju pri-

stojnosti OE Ljubljana (na ca. 36 ha površin in na ca. 76 km linijskih posegov). Sledijo OE Piran (ca. 15 ha in ca. 3,5 km), OE Maribor (ca. 10 ha in 17,5 km), OE Celje (ca. 4,5 ha in ca. 31 km), OE Novo mesto (ca. 3,5 ha in ca. 9 km), OE Nova Gorica (ca. 0,7 ha in ca. 12 km) ter OE Kranj (ca. 0,8 ha in ca. 14,5 km).

V letu 2012 so bile arheološke raziskave ob gradnji, katerih obseg je opredeljen v m², najpogosteje zahtevane pri prenovah javnih površin v naselbinski in vrtnoarhitekturni dediščini (stara mestna in trška jedra, parki), kjer so varstveni režimi za arheološko dediščino običajno zelo splošni, poleg tega pa je zaradi logistike (obstoječi infrastrukturalni vodi, zagotavljanje prevoznosti, težave z zagotavljanjem statike pred organizacijo gradbišča ...) težko izvesti druge metode PAR. Sledijo območja poslovno-gospodarskih objektov in industrijskih con ter območja izgradnje/preнове infrastrukture (ceste, železnice, parkirišča). V letu 2013 so z velikim naskokom na prvem mestu območja poslovno-gospodarskih objektov in industrijskih con (ca. 31,7 %), sledijo pa območja izgradnje stanovanjskih objektov in območja izgradnje/preнове infrastrukture (ceste, železnice, parkirišča). V letu 2012 so bile arheološke raziskave ob gradnji načrtovane tudi na ca. 42,5 km linijskih posegov (obnova komunalne in-

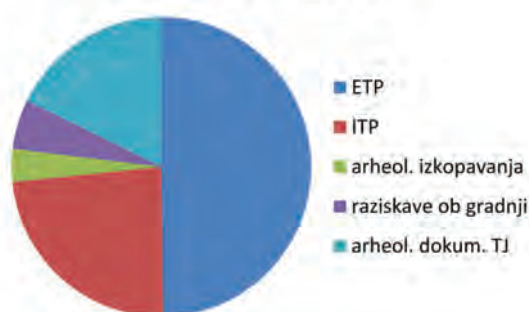
**Obseg načrtovanih raziskav
v m² v letu 2012**

Slika 20. Primerjava obsega načrtovanih PAR glede na metodologijo (ETP, ITP, arheološka izkopavanja, raziskave ob gradnji, arheološko dokumentiranje TJ) v letu 2012.

Figure 20. Comparison of the extent of the planned PAI according to the methodology adopted (extensive/intensive field survey, archaeological excavation, watching brief, documenting of trial trenches) in 2012.

**Obseg načrtovanih raziskav
v m² v letu 2013**

Slika 21. Primerjava obsega načrtovanih PAR glede na metodologijo (ETP, ITP, arheološka izkopavanja, raziskave ob gradnji, arheološko dokumentiranje TJ) v letu 2013.

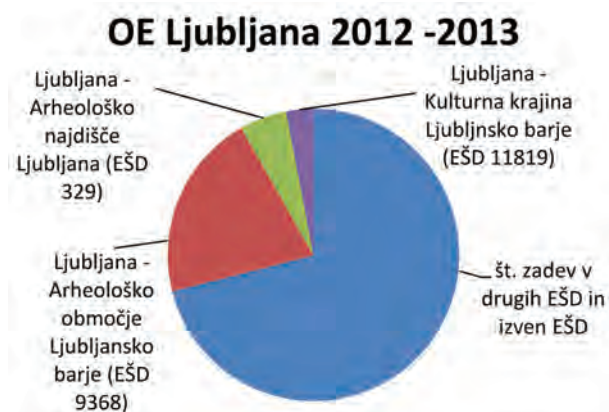
Figure 21. Comparison of the extent of the planned PAI according to the methodology adopted (extensive/intensive field survey, archaeological excavation, watching brief, documenting of trial trenches) in 2013.

frastrukture), v letu 2013 pa je načrtovan obseg tovrstnih raziskav znašal ca. 80 km.

Arheološko izkopavanje kot invaziven arheološki postopek je bil v letu 2012 načrtovan na ca. 9 ha površin, v letu 2013 pa na ca. 7 ha površin. V letu 2012 je bilo največ arheoloških izkopavanj načrtovanih na območju pristojnosti OE Novo mesto (na ca. 6,2 ha), sledi OE Ljubljana (ca. 1,1 ha) in OE Kranj (ca. 0,8 ha). V letu 2013 je bilo največ arheoloških izkopavanj načrtovanih na območju pristojnosti OE Ljubljana (ca. 3 ha), sledita pa OE Maribor (ca. 2,1 ha) in OE Kranj (ca. 1,4 ha).

V obdobju 2012–2013 smo pri vlogah za načrtovane posege v prostor in posledično arheološke raziskave prvič beležili tudi evidenčno številko dediščine (EŠD) iz Registra dediščine, ki ga skladno s 67. členom Zakona o varstvu kulturne dediščine (*UL RS št. 16/2008*) vodi Ministrstvo za kulturo RS. Rezultati kažejo, da je kar v petih od sedmih območnih enot ZVKDS nekaj enot nepremične arheološke kulturne dediščine, kjer so posegi v prostor močno skoncentrirani in je posledično dediščina bolj ogrožena.

Z območja pristojnosti OE Ljubljana so bile tako v obdobju 2012–2013 podane kar 103 vloge za posege v varovano območje Ljubljana – Arheološko območje Ljubljansko barje (EŠD 9368), 26 vlog za posege v varovano enoto Ljubljana – Arheološko najdišče Ljubljana (EŠD

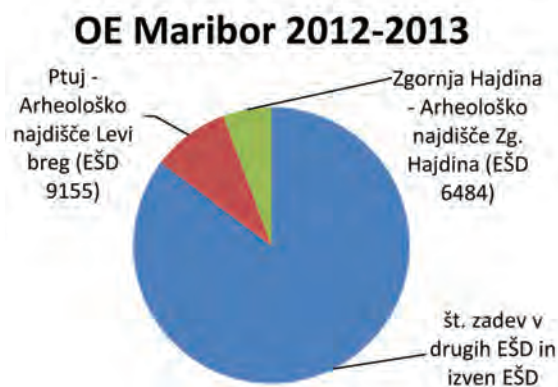

Slika 22. Obremenjenost posameznih območij enot kulturne dediščine z načrtovanimi gradbenimi posegi na območju pristojnosti OE Ljubljana v obdobju 2012–2013.

Figure 22. Environmental impact in individual units of cultural heritage with planned construction work in the area of responsibility of the Ljubljana regional office in the 2012–2013 period.

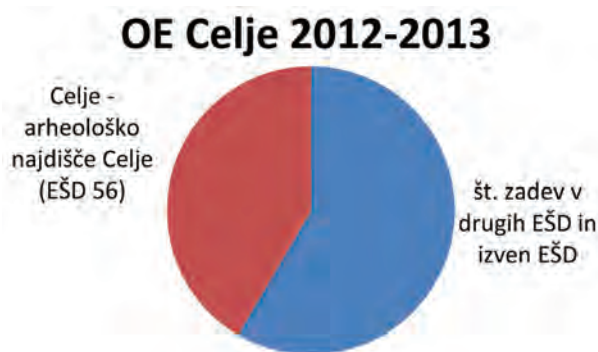
329) in 15 vlog za posege samo v kulturno krajino Ljubljansko barje (EŠD 11819) (slika 22).

Na območju pristojnosti OE Maribor skoncentriranost načrtovanih posegov na posamezne EŠD ni tako izrazita, kljub temu pa je bilo v obravnavanem obdobju predloženih 13 vlog, ki so se nanašale na posege v območjih Ptuj

Slika 23. Obremenjenost posameznih območij enot kulturne dediščine z načrtovanimi gradbenimi posegi na območju pristojnosti OE Maribor v obdobju 2012–2013.

Figure 23. Environmental impact in individual units of cultural heritage with planned construction work in the area of responsibility of the Maribor regional office in the 2012–2013 period.

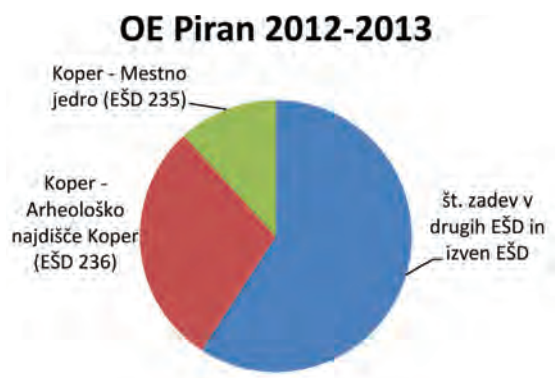

Slika 24. Obremenjenost posameznih območij enot kulturne dediščine z načrtovanimi gradbenimi posegi na območju pristojnosti OE Celje v obdobju 2012–2013.

Figure 24. Environmental impact in individual units of cultural heritage with planned construction work in the area of responsibility of the Celje regional office in the 2012–2013 period.

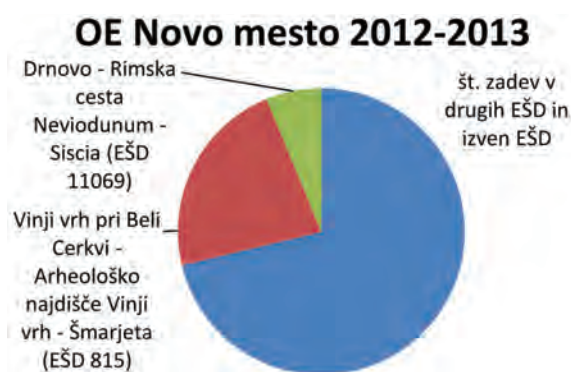
– Arheološko najdišče Levi breg (EŠD 9155) in Zgornja Hajdina – Arheološko najdišče Zg. Hajdina (EŠD 6484).

Z območja pristojnosti OE Celje se je kar 27 od skupno 65 vlog nanašalo na posege v območje kulturnega spomenika Celje – Arheološko najdišče Celje (EŠD 56) (slika 24). Podobna situacija je tudi na območju pristojnosti OE Piran

Slika 25. Obremenjenost posameznih območij enot kulturne dediščine z načrtovanimi gradbenimi posegi na območju pristojnosti OE Piran v obdobju 2012–2013.

Figure 25. Environmental impact in individual units of cultural heritage with planned construction work in the area of responsibility of the Piran regional office in the 2012–2013 period.

(slika 25), kjer se je od skupno 76 vlog 31 vlog nanašalo Slika 26. Obremenjenost posameznih območij enot kulturne dediščine z načrtovanimi gradbenimi posegi na območju pristojnosti OE Novo mesto v obdobju 2012–2013.

Figure 26. Environmental impact in individual units of cultural heritage with planned construction work in the area of responsibility of the Novo mesto regional office in the 2012–2013 period.

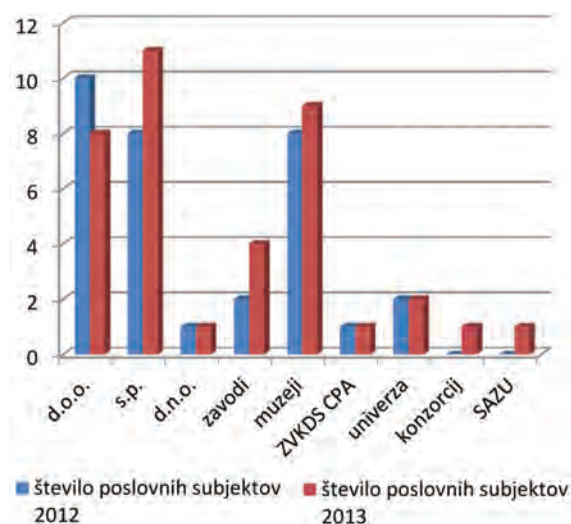
na posege v območjih Koper – mestno jedro (EŠD 235) in Koper – Arheološko najdišče Koper (EŠD 236).

Z območja pristojnosti OE Novo mesto izstopata dve enoti kulturne dediščine. Največ posegov (36) je bilo v obdobju 2012–2013 načrtovanih na območju Vinjega vrha pri Beli Cerkvi – Arheološko najdišče Vinji vrh – Šmarjeta (EŠD 815) in 10 posegov na območju Drnovega – Rimska cesta Neviodunum – Siscia (EŠD 11069) (slika 26).

Na območju pristojnosti OE Kranj in OE Nova Gorica po številu načrtovanih posegov v prostor ne izstopa nobena enota kulturne dediščine.

Arheološki trg

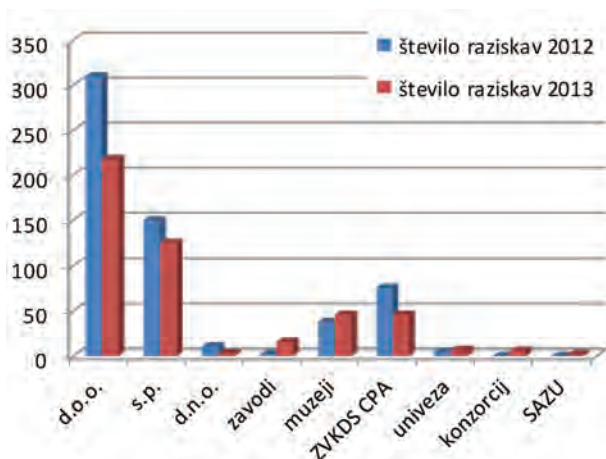
V letu 2012 je svoje storitve s področja arheoloških raziskav na trgu ponujalo 33 izvajalcev arheoloških raziskav, v letu 2013 pa se je njihovo število povzpelo na 38 (slika 27). Povečalo se je število samostojnih podjetnikov z 8 na 11, zmanjšalo pa število družb z omejeno odgovornostjo z 10 na 8. Prav tako se je povečalo število zavodov, ki so registrirani za opravljanje predhodnih arheoloških raziskav. V letu 2013 se je njihovo število iz 2 povečalo na 4 zavode. V letu 2013 je bil ustanovljen konzorcij, kot izvajalec arheoloških raziskav pa se v letu 2013 pojavlja en muzej več, skupaj torej 9. Med izvajalci predhodnih

Slika 27. Razmerja med številom poslovnih subjektov v obdobju 2012–2013.

Figure 27. Numerical relations of business entities in the 2012–2013 period.

Slika 28. Razmerja med številom načrtovanih PAR po posameznih poslovnih subjektih v obdobju 2012–2013.

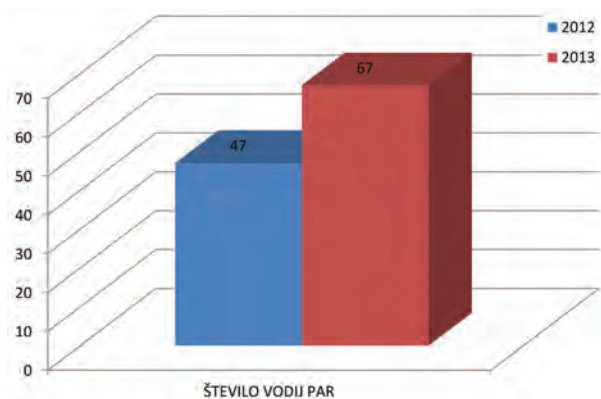
Figure 28. Numerical relations of planned PAI according to individual business entities in the 2012–2013 period.

arheoloških raziskav je v letu 2013 zabeležena tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Največ raziskav naj bi – podobno kot v obdobju 2010–2011 – v obeh letih opravile družbe z omejeno odgovornostjo (528) in samostojni podjetniki (275), sledijo pa Center za preventivno arheologijo (122) in muzeji (84) (slika 28). Trend, ki se je nakazoval že v obdobju 2010–2011, in sicer porast načrtovanih tržnih raziskav v izvedbi Centra za preventivno arheologijo ZVKDS, se kaže tudi v obdobju 2012–2013. V obdobju 2010–2011 je imel CPA načrtovanih 61 raziskav, v obdobju 2012–2013 pa 122. Muzeji so imeli v obdobju 2010–2011 načrtovanih 55, v obdobju 2012–2013 pa 84 raziskav. V letu 2012 je pogoje za vodje raziskav, kot jih v 11. členu opredeljuje Pravilnik o arheoloških raziskavah (*Splet 2*), izkazovalo 47 oseb, v letu 2013 pa se je število povečalo na 67 oseb (slika 29). Predlagani vodje so kot dokazilo priložili izjave, da izpolnjujejo pogoje iz 11. člena Pravilnika o arheoloških raziskavah.

Zaključek

Osnova za predstavljeno informativno analizo so podatki o načrtovanih posegih v prostor, medtem ko s podatki o dejanski realizaciji/izvedbi predhodnih arheoloških raziskav Strokovna komisija za arheološke raziskave ne razpolaga. Sledenje dejanski realizaciji bi bilo mogoče z analizo od-

Slika 29. Primerjava med številom vodij PAR v obdobju 2012–2013.

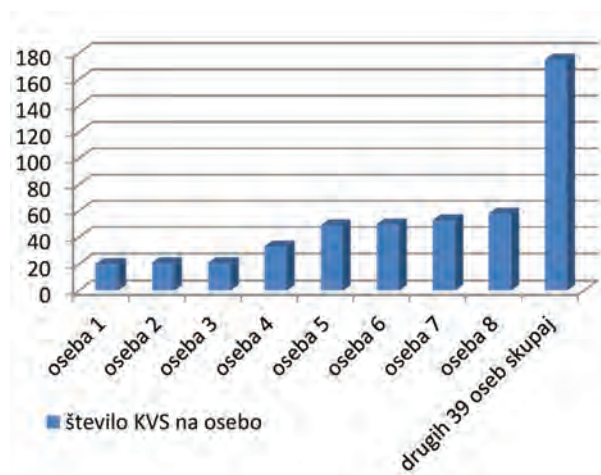
Figure 29. Numerical comparison of the heads of PAI in the 2012–2013 period.

danih strokovnih poročil o opravljenih arheoloških raziskavah, ki se zbirajo v bazi Ministrstva za kulturo RS.

Čprav dejanske realizacije načrtovanih arheoloških raziskav ne poznamo, se bomo na koncu vseeno „poigrali“ z nekaterimi številkami, ki kažejo, da je vzpostavitev enotno vodene baze opravljenih arheoloških raziskav potrebna in nujna tako z vidika analize obremenjenosti okolja z gradbenimi posegi in posledično ogrožanjem arheološke dediščine kot tudi z vidika spremljanja „arheološkega“ tržišča.

V letu 2012 je Ministrstvo za kulturo RS izdalo 480 soglasij za raziskavo in odstranitev dediščine (Črešnar et al. 2013). Analiza vlog kaže, da je bilo osem oseb v vlogah za pridobitev soglasja za raziskavo predlaganih za vodje raziskav kar 305-krat. V letu 2013 je bila za vodjo raziskave ena oseba imenovana 44-krat, ena oseba pa 46-krat.

Upoštevalo Pravilnik o arheoloških raziskavah, ki v 20. in 22. členu določa, da mora vodja raziskave v največ šestdesetih dneh po koncu terenskih raziskav oddati prvo strokovno poročilo o raziskavi in dve leti po koncu vsebinsko sklenjeno, sistematično urejeno ter s strokovno recenzijo usklajeno končno strokovno poročilo o poteku in rezultatih arheoloških raziskav, se ob podatku, da je bila ena izmed oseb v letu 2012 predlagana za vodjo raziskav kar 58-krat, zastavlja vprašanje o izvedljivosti tovrstnega obsega dela. Seveda vse predhodne arheološke raziskave

Slika 30. Primerjava števila KVS (pozitivnih mnenj k vlogam) na število oseb v letu 2012.

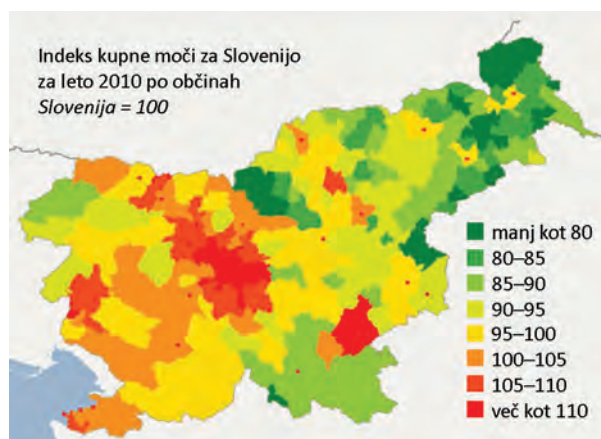
Figure 30. Numerical comparison of favourable opinions to applications per person in 2012.

po obsegu in kompleksnosti med seboj niso primerljive, prav tako SKAR ne vodi posebej parametrov, iz katerih bi bilo razvidno, za kakšno vrsto in obseg PAR so bila soglasja za eno osebo izdana (slika 30), kljub temu pa pomeni priprava 58 poročil v zakonsko predpisanem roku skoraj nepredstavljivo delovno obveznost.

Ker v javno dostopnih evidencah nismo uspeli pridobiti novejših karte prikaza indeksa kupne moči za Slovenijo (Splet 1), uporabljamo karto iz leta 2010 (slika 31), ki je bila za primerjavo uporabljena že v informativni analizi vlog za obdobje 2010–2011.

V informativni analizi 2010–2011 smo ugotavljali, da je indeks kupne moči največji na območju občine Ljubljana in okoliških občin (indeks kupne moči od 100 do več kot 110). Že v obdobju 2010–2011 je bilo vlog za izvedbo predhodnih arheoloških raziskav zaradi načrtovanih gradbenih posegov največ z območja pristojnosti OE Ljubljana, enaka situacija pa se kaže tudi v obdobju 2012–2013 (476 vlog). Drugo mesto po številu vlog je v obdobju 2010–2011 zasedala OE Novo mesto, kjer znaša indeks kupne moči več kot 110; v okoliških občinah pa od 85 do 105. Tudi v obdobju 2012–2013 je po številu vlog na drugem mestu OE Novo mesto (158 vlog).

Drugačno situacijo odseva območje pristojnosti OE Maribor, kjer je v občinah Maribor, Ptuj in Murska Sobota

Slika 31. Karta indeksa kupne moči v Sloveniji za leto 2010 po občinah.

Figure 31. Map of purchasing power index in Slovenia for 2010 according to individual municipalities.

indeks kupne moči nižji od tistega v Ljubljani in v Novem mestu (od 95 do 100), vendar je kupna moč tu skoncentrirana le v teh treh občinah, medtem ko je kupna moč v okoliških občinah bistveno nižja (indeks od 80 do 90). Izjemo predstavljajo le koroške občine, kjer znaša indeks kupne moči od 95 do 105. Pri informativni analizi 2010–2011 smo se spraševali, ali je večji del gradbenih posegov na območju pristojnosti OE Maribor skoncentriran v občinah Maribor, Ptuj in Murska Sobota ter na Koroškem, in ugotavljali, da večletno spremljanje dinamike in obsega načrtovanih gradbenih investicij ter posledično arheoloških raziskav s strani pristojne enote Maribor trenutno kaže, da je območje občine Ptuj stičišče goste koncentracije arheoloških spomenikov in dediščine, večje kupne moči in s tem številnih gradbenih posegov. Analiza podatkov za obdobje 2012–2013 je ugotovitve OE Maribor potrdila, saj se je kar 13 vlog za izdajo soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine nanašalo na posege na Ptuj – na arheološkem najdišču Levi breg (EŠD 9155) in Zgornja Hajdina – Arheološko najdišče Zg. Hajdina (EŠD 6484).

Primerjava vlog za raziskave/financiranje je že v analizi obdobja 2011–2012 nakazovala povezavo med obsegom gradbenih del, PAR in visokim indeksom kupne moči, na podlagi česar smo sklepali, da so investicije v gradnjo najpogostejše in najobsežnejše na območjih z visoko kupno močjo.

VLOGE		NEINVAZIVNE IN ŠIBKO INVAZIVNE RAZISKAVE				INVAZIVNE RAZISKAVE				
KVS+finan ciranje	DPN 2012, 2013	ETP 2012	ETP 2013	ITP 2012	ITP 2013	TJ m ³ 2012- 2013	STJ 2012- 2013m ²	arh. dok. ob gradnji	arh. izkop. 2012	arh. izkop. 2013
OE LJ	OE LJ	OE NG	OE MB	OE LJ	OE MB	OE NM	OE LJ	OE LJ	OE NM	OE LJ
OE NM	OE MB	OE KR	OE PI	OE PI	OE NM	OE MB	OE PI	OE PI	OE LJ	OE MB
OE MB	OE CE	OE NM	OE NM	OE MB	OE NG	OE LJ	OE MB	OE MB	OE KR	OE KR
OE PI	OE KR	OE MB	OE NG	OE NG	OE LJ	OE PI	OE NM	OE CE	OE CE	OE NM
OE NG	OE NG	OE LJ	OE CE	OE CE	OE PI	OE CE	OE CE	OE NM	OE PI	OE PI
OE CE	OE PI	OE PI	OE KR	OE KR	OE CE	OE NG	OE NG	OE NG	OE MB	OE CE
OE KR	OE NM	OE CE	OE LJ	OE NM	OE KR	OE KR	OE KR	OE KR	OE NG	OE NG

Tabela 1. Razmerja med številom vlog in obsegom posamezne PAR na območjih pristojnosti posamezne OE ZVKDS.

Table 1. Relations between the number of applications and the extent of individual PAI according to the areas of responsibility of individual IPCHS regional offices.

Tabela 1, s katero smo poskušali poenostavljeno pokazati, kolikšno je bilo število vlog in kakšen obseg posamezne metodologije PAR je bil načrtovan na območju posamezne območne enote ZVKDS¹, kaže, da je OE Ljubljana v obdobju 2012–2013 na prvem mestu glede na naslednje parametre: število vlog za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine ter vlog za financiranje PAR iz državnega proračuna, število načrtovanih državnih prostorskih načrtov, obseg načrtovanih intenzivnih terenskih pregledov (ITP) v letu 2012, obseg načrtovanih strojno izkopanih testnih jarkov v obdobju 2012–2013 in obseg načrtovanih arheoloških izkopavanj. Glede na vrsto načrtovanih posegov v prostor je bilo z OE Ljubljana največ vlog za izvedbo PAR pred gradnjo stanovanjskih objektov, komunalne infrastrukture ter poslovnih objektov in industrijskih con, kar kaže na investicije, za katere je potreben visok indeks kupne moči. Velik je tudi delež vlog za legalizacijo nedovoljenih posegov v prostor.

S 158 vlogami za raziskavo in odstranitev dediščine in vlogami za financiranje je OE Novo mesto po številu vlog na drugem mestu tabele 1 in na prvem glede načrtovanega obsega testnih jam m³ v obdobju 2012–2013 ter obsega arheoloških izkopavanj v letu 2013. Glede na vrsto načrtovanih posegov v prostor je iz OE Novo mesto največ vlog za izvedbo PAR pred gradnjo poslovnih

objektov in poslovnih con, stanovanjskih in kmetijskih objektov, v letu 2012 pa je izstopalo število vlog za izvedbo PAR na območju urejanja infrastrukturnih vodov in vlog za legalizacijo nedovoljenih posegov v prostor.

OE Maribor je po številu vlog na prvem mestu po načrtovanem obsegu ETP in ITP v letu 2013, sicer pa je pri vseh ostalih zabeleženih parametrih v zgornji polovici tabele podobno kot velja za OE Novo mesto. Edino izjemo na vrhu tabele 1 predstavljajo vloge OE Nova Gorica za izvedbo ekstenzivnih terenskih pregledov v letu 2012. Kakšna so razmerja med številom vlog in obsegom načrtovanih arheoloških raziskav ostalih območnih enot, je razvidno v tabeli 1.

Informativna analiza vlog za obdobje 2012–2013 z večjim številom zabeleženih parametrov prav gotovo odraža realnejšo sliko načrtovanih posegov v prostor in posledično raziskanosti/ogroženosti arheološke dediščine, kot jo je prikazala informativna analiza vlog v obdobju 2010–2011. Kljub vsemu tudi tokratna analiza temelji na statistično ne povsem primerljivih parametrih, ki jih člani Strokovne komisije za arheološke raziskave ob obravnavi vlog spremljamo vse leto. Ob koncu zato še enkrat opozarjamo, da je analiza informativne narave; ob bolj ambiciozni statistični raziskavi bi se avtoricama tega članka namreč brez ustreznega poznavanja vseh zakonitosti statistike kaj lahko zgodila nehoten spodrsrljaj oz. nenamerno zavajanje bralcev.

¹ Vrh tabele pomeni večje število vlog in večji obseg posamezne arheološke raziskave, dno tabele manjše število vlog in manjši obseg posamezne raziskave.

Brief analysis of the applications submitted to the Slovenian expert commission for archaeological investigations in the 2012–2013 period

(Summary)

The presented brief analysis is based on the information on the planned spatial interventions, while the expert commission for archaeological investigations does not possess the information on the realized preliminary archaeological investigations (PAI). A peek at the latter can be gained through an analysis of the submitted expert reports of the realized archaeological investigations, which are being collected in a database of the Slovenian Ministry of Culture.

Although the actual realization of the planned archaeological investigations is not known, we will nevertheless take a look at certain numbers that underscore the importance of establishing and maintaining a central database of the realized archaeological investigations so as to be able to analyze the environmental impact of construction works and consequently the endangerment of cultural heritage, but also so as to track the ‘archaeological’ market.

In 2012, the Slovenian Ministry of Culture issued 480 consents for investigation and consequent removal of cultural heritage (Črešnar et al. 2013). The consent applications’ analysis showed that eight individuals featured as heads of archaeological investigations in as many as 305 cases. In 2013, one individual was named as head in 44 cases and another individual in 46 cases.

Articles 20 and 22 of the Rules on Archaeological Investigations state that the head of an archaeological investigation should submit the first excavation report no later than 60 days after the conclusion of the investigation, while the final comprehensive, systematically presented and peer-reviewed publication of the results should be submitted no later than two years after the conclusion of the fieldwork. Bearing that in mind, the information that a single individual was proposed as head of investigation in as many as 58 cases in 2012 brings forth the question of the feasibility of such an extent of archaeological work. Having said that, all PAI are not directly comparable due to the great differences in extent and complexity. Moreover, the commission does not track parameters revealing the type and extent of the investigations for which consents are issued to a single individual per year. In spite of that, however, writing 58 reports within the set time limit seems a nearly unimaginable work obligation.

We were unable to obtain an updated map of the purchase power index for Slovenia from the publicly available

registers (Web 1). We therefore used the map from 2010, which had already been used for comparison in the brief applications’ analysis for the 2010–2011 period.

The latter analysis revealed that the purchase power index was highest (from 100 to over 110) in Ljubljana and surrounding municipalities. In the same, i.e. 2010–2011 period, the highest number of applications for PAI in advance of planned construction works was in the area of responsibility of the Ljubljana regional office, the same situation was also recorded in the following, 2012–2013 period (476 applications). In 2010–2011, the second highest number of applications was recorded in the Novo mesto regional office. The purchase power index in Novo mesto exceeds 110, while in the surrounding municipalities it varies from 85 to 105. In the following, 2012–2013 period, the second highest number of applications was also recorded in the Novo mesto regional office (158 applications).

A different situation can be observed in the areas of responsibility of the Maribor regional office, where the purchase power index is lower (95–100) in comparison with Ljubljana and Novo mesto. It has to be said that the purchase power is concentrated in three municipalities, while it is considerably lower (80–90) in the surrounding municipalities. An exception to this rule is the municipalities in the Koroška region, with an index of 95–105. The brief analysis of the applications in 2010–2011 led to the question of whether the construction work is also concentrated in the municipalities of Maribor, Ptuj and Murska Sobota, as well as in the Koroška region. The overview of the dynamics and extent of the planned construction work, and consequently archaeological investigations, revealed the greatest concentration in the municipality of Ptuj, where archaeological monuments and heritage, as well as purchase power and construction work is most numerous or highest. The analysis of the data from the 2012–2013 period confirmed this observation, with as many as 13 applications for consents for investigating and removing cultural heritage pertaining to construction works in Ptuj, more precisely at the archaeological sites of Levi breg (EŠD 9155) and Zgornja Hajdina (EŠD 6484).

The comparison of the applications for investigations/financing indicated, already for the 2011–2012 period, a relationship between the extent of the construction work, the PAI and a high purchase power index. Hence, con-

struction investments are most numerous and most extensive in areas with high purchase power.

Table 1 is a simplified presentation of the number of applications and of the extent of the PAI according to the methodology adopted per individual regional office of the ZVKDS¹. It shows that, in the 2012–2013 period, the Ljubljana regional office ranks first according to the following parameters: number of applications for obtaining a cultural protection consent for investigating and removing cultural heritage, number of applications for financing PAI from the national budget, the number of anticipated national spatial plans, the extent of planned intensive field surveys for 2012, the extent of planned machine-dug trial trenches for the 2012–2013 period and the extent of planned archaeological excavations. Considering the type of the planned spatial interventions, the Ljubljana regional office recorded the highest number of applications for conducting PAI in advance of residential construction, municipal infrastructure, office buildings and industrial zones, which all points to investments related to a high purchase power index.

With 158 applications for investigating and removing cultural heritage and for financing, the Novo mesto regional office ranks second in Table 1, but takes first place in the planned size of trial trenches in m³ in the 2012–2013 period and the extent of archaeological investigations in 2013. Considering the type of planned spatial intervention, the Novo mesto regional office recorded the highest number of applications to conduct PAI in advance of office building and industrial zone construction, but also residential and agricultural buildings, while in 2012 it recorded particularly numerous applications for conducting PAI in advance of pipeline constructions and applications for legalizing unauthorized spatial interventions.

The Maribor regional office is at the top in the number of applications largest in the extent of extensive and intensive field surveys for 2013, but is also ranks very high in all other parameters, similarly as the Novo mesto regional office. The only exception at the top of the table is the Nova Gorica regional office, which received most numerous applications to conduct extensive field surveys in 2012.

Other relations between the number of applications and the extent of the planned archaeological investigations in other regional offices are visible on Table 1.

The brief analysis of the applications in the 2012–2013 period with a greater number of observed parameters certainly offers a more realistic picture of the planned spatial interventions and consequently the degree of investigation/endorsement of archaeological heritage in comparison with the brief analysis for the previous, 2010–2011 period. However, even this analysis is not based on statistically directly comparable parameters that the members of the expert commission for archaeological investigations track through the year. We therefore again emphasize that the analysis is merely informative and not the result of an in-depth statistical analysis.

Literatura / References

ČREŠNAR, M., B. DJURIĆ, P. STIPANČIĆ (ur./eds.) 2013, Seznam izdanih soglasij za arheološke raziskave v letu 2012. – V/In: *Arheologija v letu 2012 – dediščina za javnost. Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva. Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana MGML, 22. marec 2013*, Ljubljana, 70–83.

ČREŠNAR, M., B. DJURIĆ, P. STIPANČIĆ (ur./eds.) 2014, Seznam izdanih soglasij za arheološke raziskave v letu 2013. – V: *Arheologija v letu 2013 – dediščina za javnost. Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva. Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana MGML, 6.–7. marec 2014*, Ljubljana, 70–83.

Spletna vira / Web sources

Splet 1/ Web 1:
http://www.gfkorange.si/?Itemid=57&id=414&option=com_gfkorange (dostop/access 17. 10. 2012)

Splet 2 / Web 2:
 Uradni list RS št. 3/2013:
<http://www.uradni-list.si/1/index?edition=20133> (dostop/access 17. 10. 2012).

¹ The number of applications and extent of individual archaeological investigations is highest at the top of the table and lowest at the bottom.